

Motion

1975/76: 630

av herr Olsson i Edane m. fl.
om förbättrad skogshygien

1973 års skogsutredning har i sitt delbetänkande "Virkesbehov och virkestillgång" (Ds Jo 1975:1) visat att landet står inför en svår brist på avverkningsskogsomogen skog. Inom ett par decennier kan därför skogsbruket tvingas till en väsentlig sänkning av avverkningarna, vilket skulle få ytterst allvarliga konsekvenser för sysselsättningen inom skogsnäringen samt för landets handelsbalans.

Från statsmakternas och skogsnäringens sida görs emellertid stora ansträngningar för att undvika en minskad avverkning och därmed också en minskad skogsindustriproduktion. Bl. a., sker detta genom insatser för att öka virkesproduktionen genom en intensivare skogsvård i form av röjning, gallring och skogsplantering samt genom skogsmarksgödning. Man försöker också utnyttja virket bättre genom att i industriproduktionen också använda avverkningsavfall i form av stubbar och grenar samt röjningsvirke.

Bland de viktigare åtgärderna för att öka virkesproduktionen på både kort och lång sikt hör åtgärder för att förbättra skogshygien. Vissa beräkningar tyder på att en bättre skogshygien skulle kunna ge en tillväxtökning av 4-6 milj. m³sk per år. Orsakerna till detta bortfall i skogsproduktionen är förekomsten under de senaste tio åren av kraftiga insektsangrepp på den levande skogen. Den låga lönsamheten i skogsbruket i slutet på 1960-talet och början på 1970-talet medförde att på avverkningsplatserna lämnades kvar relativt grova toppler och stammar, vilka utgjorde utmärkta yngelplatser både för mörghopp och granharkborre. Situationen förvärrades självklart av de omfattande stormfällningar som ägde rum i slutet på 1960-talet och som ute i skogarna lämnade mycket stormfällningen efter sig, varav en del fortfarande inte är upparbetade. En annan faktor som synes ha haft stor betydelse för att vidmakthålla de stora stammarna av skadeinsekter är de betydande kvantiteter obesprutad och oharkad massaved som lagrats efter vägarna över sommarhalvåret. Massaved och även sågtimmer har visat sig vara mycket attraktiva yngelplatser för skadeinsekterna.

Problemen med skogens skadeinsekter har självklart uppmärksamats av skogsnäringen. Skogshögskolan har genomfört en rad undersökningar för att t. ex. belysa olika vägar att förhindra mer explosionsartad utveckling av skadeinsekterna.

Skogsbrukets företrädare har bildat en central skogsskyddskommitté, ett organ som på riksnivå skall arbeta för bättre skogsskydd. Ordförande är skogsstyrelsens chef, och övriga ledamöter är från domänverket, skogshögskolan, Skogsägareföreningarnas riksförbund och Skogsindustriernas sam-

arbetsutskott. Kommittén har bl.a. beslutat att genom utbildning och information försöka få till stånd gemensamma kraftåtgärder för alla ägarkategorier för att minska insektsskadorna. Till skogsvårdsorganisationen har uppdragits att inom området genomföra en bred personalutbildning, vilken f.n. torde pågå. Enligt uppgift har skogsstyrelsen också fått jordbruksdepartementets uppdrag att utarbeta föreskrifter om vilka åtgärder som skogsägare och skogsindustrier bör vidta för att insektsskadorna skall kunna bemästras. En särskild arbetsgrupp med företrädare för olika skogsägarkategorier samt skogshögskolan arbetar härmed. Detta är naturligtvis av stort värde.

Den förbättrade ekonomin i skogsbruket i förening med en begynnande brist på råvara har självklart inneburit att virket numera tas bättre till vara i skogen än för fem år sedan. Det innebär dock sannolikt inte att avverkningsavfall, röjningsvirke och stormfällan tas till vara i den utsträckning som samhället borde kunna kräva av en ansvarsmedveten ägare – förvaltare av landets kanske viktigaste råvaruresurs.

Trots att man från skogsnäringens sida är så medveten om insektsproblemen visar en virkesinventering som skogsstyrelsen gjort sommaren 1975 att under svärmningstiden sammanlagt ca 3 milj. kubikmeter obarkat och obehandlat virke, huvudsakligen massaved, lämnats kvar på avlägg efter vägar.

Inom Värmlands län, där vi vet att skogsvårdsstyrelsen verkligen engagerat sig i insektsskadeproblemen och medverkat till att virket besprutats eller barkats m. m. visar inventeringen att närmare 300 000 kubikmeter massaved lämnats obehandlad och obarkad över svärmningstiden. Detta är inte en acceptabel virkesvård. Frågan är vad som kan vara orsak till att så mycket virke alltjämt lagras i skogen. En orsak är säkert att barkningen flyttats från skogen till skogsindustrin. Är då lagringsmöjligheterna vid industrierna små blir det skogen som får bli lagringsplats. Detta är enligt vår mening emellertid inte en godtagbar lösning på industrins lagringsproblem. Antingen får man bygga ut sina lagringsmöjligheter vid industrin eller bygga särskilda virkesterminaler, där virket kan ges en riktig behandling. En annan orsak till att obarkat virke ligger kvar i skogen är att avverkningsarna, framför allt inom privatskogsbruket, ofta koncentreras till vår-vintern. Eftersom vägarna under våren ofta har nedsatt bärighet hinner man inte i tid före insekternas svärmning transportera ut allt virke. För att undvika dessa problem krävs en betydligt striktare avverkningsplanering med spridning av avverkningsarnas genomförande över en längre tid även hos de privata skogsägarna.

Från skogsindustrins sida måste också finnas en positiv vilja att ta hand om virket vid bilväg så fort som möjligt. Under några år under högkonjunkturen har industrin i viss mån tillmötesgått skogsägarna härvidlag.

Vad som emellertid är alarmerande är att till följd av rådande tröga virkesmarknad cellulosaindustrins bilvägslager i år förmodligen kommer att

öka betydligt under den ur skadecinsektsynpunkt känsliga perioden, om inte motåtgärder vidtas skyndsamt. De ansträngningar som pågår på olika håll inom skogsnäringen för att bemästra insektskadeproblemen är uppenbarligen inte tillräckliga. En skärpt lagstiftning på området kan behöva tillgripas för att få rätsida på dessa problem. Enligt vår uppfattning bör till 1973 års skogsutredning uppdras att med förtur behandla behovet av åtgärder för en förbättrad skogshygien.

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

att riksdagen beslutar anhålla hos regeringen att motionen överlämnas till 1973 års skogsutredning med uppdrag att behandla frågan om behovet av åtgärder för en förbättrad skogshygien.

Stockholm den 21 januari 1976

GUNNAR OLSSON (s)

i Edane

ROLAND BRÄNNSTRÖM (s)

KARL-ERIK HÄLL (s)

HOLGER MOSSBERG (s)

OVE KARLSSON (s)

i Malung

KARL-GUST. ANDERSSON (s)

i Storfors

MAGNUS PERSSON (s)

i Karlstad

CURT BOSTRÖM (s)

ÅKE GREEN (s)

LILLY HANSSON (s)

HÅKAN STRÖMBERG (s)

i Vretstorp

ELVY NILSSON (s)

i Sunne

SUNE JOHANSSON (s)

i Arvika